

MURENE

Han kunde godt have sat sig ned i den egentlige By og haft Værksted med Svende og Dreng, og en lille Butik med Fabriksfodtøj. Der var ikke noget i Vejen for det. Han var dygtig nok, og nogle Hundrede til at sætte Historien i Gang for lod sig vel nok skaffe. I værste Fald etablerede Fabrikanten én, imod at man solgte sig til ham med Hud og Haar.

Men Blank holdt ikke af at sælge sig til nogen eller noget. Han elskede Friheden, og derfor slog han sig ned i Byens Udkant, i et af disse Huse med to Etager og Taglejlighed, der gør Overgangen fra Markerne til Storstaden læmpeligere.

Fra sin høje Kælder havde han det hele for Øje mens han arbejdede: Først nogle trøstesløse Lerknolde, saa Pil der dryppede i Taagen og gav Ly for pjuskede Fugle, og længere ude paa Marken hvor der groede rigtigt Korn. Længere ude endnu, vidste han, var der prægtige Skove med Søer og med Blomster i Skovbunden. Men Blank var ingen Sværmer, og dette var jo det egenlige — Landet.

»Herregud, er det det hele,« sagde Kammeraterne, naar han fik dem med hjem for at se, hvor storartet han boede. Saa blev han mut. Forsvare sin Herlighed kunde han ikke, det var jo ikke gennem Forstanden, men gennem Hjertet og Aandedrættet han fik sin Glæde. Men han undgik de Mennesker en anden Gang og beholdt sit for sig selv; gik de kun ud paa at tage det bedste fra ham, saa kunde han undvære dem.

Det føjede sig efterhaanden saaledes, at han ingen omgikkes mere. Der var dukket Mistro op i ham, og den holdt han fast ved — som Værn om sit Eje. Naar Folk kom med Arbejde og gav sig til at tale om saa frit han boede, svarede

han ikke paa det, men holdt sig til Sagen — og saa til at faa dem paa Døren hurtigst muligt. Han havde intet at tale med Mennesker om ud over det rent faglige; enhver almindelig Samtale vilde jo før eller senere dreje over paa det, der var *hans Hemmelighed*. Det satte sig som flyttende Uro i hans Blik, naar han stod over for andre; og han indrettede — lidt paafaldende — Værkstedet saaledes, at det var umuligt for nogen at komme til Vinduet.

Saa snart han var alene, faldt der dyb Fred over ham; ensom følte han sig aldrig. Bevidstheden om at have erhvervet sig det egentlige fyldte ham helt; der var hvad der skulde være. Han spekulerede ikke, men Sindet tog forunderlig brogede Indtryk af Skyhimlen, hvor Verdensrummet trak forbi i uendelig Afveksling. Og Solen selv tog om det hele som Guds overmægtige Hjærte.

Den meste Tid af Aaret stod hans Vinduer aabne, og naar Solen skinned gik hans Fløjten som Flimmer ud over den sprukne Lerskorpe. Han kunde fløjte som en halvgal, en beruset — skrue sig op til øredøvende Jubel som en Stuefugl der er hængt ud i Solskinnet paa Muren.

En Høst begyndte de at grave Grunden ud lige uden for hans Vinduer. Blank kiggede nysgærrigt paa dem fra sit Bo; han havde valgt som en Fugl, og der var noget fugleagtigt i den Maade han strakte Hals og kiggede ud paa Arbejdet. Nogen Uro følte han ikke; dette var noget der foregik i Landskabet, ny Sider det vendte ud ad — altsammen til Glæde for ham.

Om Vinteren havde han den Svir at se Kvarterets Unger tumble sig i den frosne Udgravning, og ved Foraarstid kom der Haandværkere og gav sig til at bygge. Helt morsomt var det at se paa, for her sad Blank alene om sit fra først til sidst; det Arbejde han havde for, skulde ingen anden komme og prøve paa at stikke Fingrene i! Og derude kravlede de som i en Myreture. At de kunde faa et Hele ud af saa mange Hænders Arbejde — det undrede ham mest af alt.

Men derude voksede Arbejdet fra Dag til Dag og vendte en nøgen Brandmur imod ham tre-fire Alen henne. Landet spærredes ude; en Dag forsyandt den sidste Piletop, og han maatte undres paa, hvor meget af Himlen de vel lævnede.

Der var ingen Klang i Brandmuren, og Blank holdt op med at synge; han fløjted af og til endnu — for at rense

Luften! Men som Aarene gik, tog dens ensformige graa Murflade Farver af Fugt og Skygge, store Fluer krøb hen over den og gjorde den levende — travle Bænkebidere og et og andet Tusendben. Saa snart han krøb ud af Sengen om Morgen, søgte hans Blik Muren; af Skjoldernes Karakter og Tone kunde han afgøre hvordan Dagen var. Nogle Skridt til venstre var der en anden lige saa høj Mur med tre galvaniserede Skarnkasser ved, og naar han krøb halvt ud af Vinduet og lagde sig paa Ryggen, kunde han se lige op i Himlen.

Det kunde ikke saa godt gøres ret ofte, men det var heller ikke nødvendigt. Langt henne til højre lævned Murene en smal Spalte, der rummede alt: Himlen øverst oppe, saa nogle Lindegrene der kom stikkende frem bag Murmasserne, et snurrigt lille Udsnit af Landskab sat paa Højkant, og endelig en kort Stump Vej med dens ustanselige Færdsel — tværs over Spaltens Bund. Han kunde ikke se det fra sin Stol; men ved at stille en Stump Spejl i Vindueskarmen havde han det hele.

Blank indretted sig helt hyggeligt med sin Stump af Guds fri Natur i Spejlet. Han behøvede blot at lette Ansigtet fra Arbejdet for at faa Del i det alt: Sol og Regnvejr og Agre; og da nogle Aar var gaaet, glæmte han helt, at der nogensinde havde været andet end den graa skjoldede Brandmur foran ham.

Dengang han i sin Tid flyttede herud, boede der en fattig Hørkræmmer henne paa Vejrhjørnet. Det var ham der byggede og slog Kvarteret op; nu var han tyk og velnæret og kaldtes Grosserer. Skomager Blank gjorde ikke noget Forsøg paa at trænge ind i Udviklingens Enkeltheder; han begreb blot at det var Grosserereren der spærrede, og satte det rigtigt i Forbindelse med Mandens Tykkelse.

Han tog det akkurat som det laa for. Grosserereren var en rigtig god Mand, skikkelig som Vært og venlig mod Smaafolk; om Søndagen laa han paa alle fire paa Gulvtæppet og legede med sin Børn. Han hade blot den Fejl, at han bulnede ud saa han tog Udsigten bort.

Netop saaledes formede det sig for Skomager Blank, som et haandgribeligt Fænomen, der var saa lige til som noget. Naar han saa sin Vært, lagde han altid Mærke til Tykkelsen og fastslog uroligt for sig selv, at Manden blev ved at lægge

sig ud. Han følte det som en overhængende Fare for selve Aandedrættet; det var som vilde man klæmme Vejret af ham.

En Vaar endelig skete det skæbnesvangre. Grosserereren kunde ikke rummes inden for det gamle længer, der groede en høj Herskabsmur op for Udkigget. Den sidste Rest af Jorden forsvandt, i Blanks Spejlstump stod nu fem Køkkenvinduer i en Søjle over hinanden. Men Bygningen havde den Egenskab, at dens Bagside fanged Formiddagssolen og gav den igen i Spejlstumpen; og fem Pigekammervinduer kunde han ane, naar et af Vinduerne smækked saa langt tilbage, at det kom fri af Brandmuren. Saa kom ogsaa en nøgen buttet Arm frem og fanged Vinduet ind, kom og gik i et Glimt og kunde til Nød forveksles med en Solstraale.

Men alt i alt betød det ikke noget. Spejlstumpen faldt om en Dag og fik Lov at blive liggende, Blank havde ikke Brug for den mere. Han havde gennemskuet Sammenhængen med de spærrende Mure; nu holdt han Øjnene hos sig selv og øvede sig i at se tværs igennem det hele.

Han vidste mere nu end før, kom ogsaa nemmere til sin Viden. Naar Myggesværmen stod og bølgede over de tre Skarnkasser som tre graa Skyggedansere, vidste han at det var stille Grødeluft. Han havde ligget sig Værk til op ad den fugtige Mur, og kendte tydelig paa sig, naar Gigtens gode Ven Nordenvinden var ude og valse. Og naar det begyndte at lugte slæmt af Skarnkasserne, stundede Sommeren til — Lugten blev helt kærkommen for det Solskin den kaldte til Live i ham. Han fik flere og flere Kendemærker, saa mange tilsidst at det blev Sommer i ham altid; han havde tyet til Fantasien, og kunde fremtrylle Solen naar han vilde.

Blank fløjtede aldrig nu — han trængte ikke til det. Stilheden havde faaet Betydning for ham, og han sad tavs over Arbejdet, med et tomt, lyttende Udtryk. Af Tomheden for hans Blik groede der nye Verdener frem, saa han intet savned. Hans Syn tog underlig kejtet paa udvortes Ting, den øde Mur havde svækket det; Folk der saa ham i Øjnene, troede han var gal og undgik ham. Men han saa fortræffeligt indad og fandt alt i sig selv.

Han havde efterhaanden sat adskilligt overstyr, af det der holder andre oppe. For sig selv krævede han ingenting, og syntes alligevel han var en holden Mand. Men af alle dem omkring sig havde han ondt. »De er muret inde,« sagde han

ved sig selv og rystede bedrøvet paa Hodet, »Solen kan jo aldrig komme til at skinne paa dem.« Det faldt ham aldrig ind, at han selv var i samme Forfatning. Han hade skuddt det hele af sig — Ønsker og Fornødenheder — og sad tilbage med en enkel varmende Følelse som sin Part, Deltagelsen med alle dem der led under Skyggen af de tunge graa Mure. Han alene saa, hvorfra Ondet stammede — derfor kaldte de ham gal, han vidste det godt. De andre troede det var Murene, og gav ondt af sig over dem. Men Blank kendte Hemmeligheden, han alene! Derfor smilede han saa ejendommeligt.

Naar det var stærkt oppe i ham, lod han Arbejdet hvile, og sad og fingrede med Strygestaalet. Der klæbde gammel Overtro ved det, det hade hjulpet og værnet saa mangen af hans Forgængere i Faget; Spidsen af Strygestaalet rigtig vendt holdt det Onde borte og Lykken til Huse. Blank selv troede ikke paa den Slags; han fik Strygestaalet mellem Fingrene saa at sige, og vidste ikke hvad han skulde gøre med det, det var en Handling uden Mening. I sin Nød gav han sig til at file det spidst; det blev efterhaanden den eneste Beskæftigelse, der vilde give ham Ro i Sindet. Han følte det selv som ørkesløst Tidsspilde, og slog vredt til Staalet naar Manien kom over ham; alligevel kunde han ikke lade være.

En Dag kom der Opsigelse til Blank og de andre Beboere af den gamle Overdrevsbygning. Den var nu helt omgivet af Kaserne og skulde rives ned for at give Plads for en moderne Ejendom.

Blank hade underlig nok aldrig tænkt sig denne Mulighed. Om han var vaagnet en Morgen og hade opdaget, at de spærrende Mure var sunket i Jorden igen, vilde det slet ikke have undret ham; han vilde have taget det som et simpelt Udslag af Ret og Billighed. Men at Rønnen her skulde ryddes af Vejen for at give Plads for en Kaserne, kunde han ikke faa ind i sit Hode. Det var som at sprænge selve Verden bort for at faa Plads for endnu mere Paahit; det var at stille alle Begreber paa Hodet.

Men Blank saa nok, hvad der laa bagved. Nu var Grossereren blevet saa oppustet, at han ikke kunde nøjes med at spærre Folk inde — de maatte ryddes af Vejen for at skaffe Plads til ham.

Han tog sit pæne Tøj paa, stak det spidse Strygestaal ind

under Trøjen og gik over og ringede paa hos Grosserereren. Der var kommet en underlig Uro i hans Blik i den senere Tid, som gjorde Folk hange for ham.

»Det er den gale Skomager,« hørte han Pigen sige inde i Stuen.

Saa kom Grosserereren selv farende ud og stirrede forundret paa ham.

»Det var bare de Opsigelser,« stammede Blank og traadte indenfor.

»Ja, hvad Fanden er der med dem? Mener De maaske ikke, de er lovformelige?«

»Jo, men — du er blevet for oppustet — — du bulner ud, du — og de andre faar ikke Vejret. Og nu stikker jeg Hul paa dig, — saa Vejret kan slippe ud —,« sagde Blank stødvis og satte ham Strygestaalet i Maven.

Skomager Blank kom i Fængsel, men hans Tankegang var for underlig til, at man med noget Udbytte kunde beholde ham dér. Dette med at forveksle en Brandmur med en tyk Grosserer var for sindssvagt til, at man i Længden kunde behandle ham som et tænkende Væsen og gør ham delagtig i Samfundets normale Goder. Han blev hurtig overført til en Sindssygeanstalt.

Der sidder han i Øjeblikket, og tror han har sprængt Murene med sit Strygestaal. Dybet har aabenbaret sig for ham; han ser den store Sammenhæng og hænger sig ikke i ligegyldige Smaating. Derfor beholder de ham stadig paa Anstalten.

Stundom har han sine lyse Øjeblikke, hvor han øser sine Tanker af det store Fælleskar. Saa bliver der Tale om, hvorvidt han skal overgives til Samfundet igen. Men til alt Held spørger han pludselig, om Solen nu kan skinne ned paa den gamle Rønne, eller de tror, han skal tappe Grosserereren endnu engang.

(1907.)